تاریخ ۸۴/۳/۲۴

شماره ....

پیوست ....

بسمه تعالی

دانشگاه صنعتی شریف

حل مسایل امتحان پایان ترم ریاضی عمومی ۲

سؤال ۱: فرض کنید یکی از مکعب مستطیل های محاط در بیضی‌گون داده شده را انتخاب کنیم. رأسی از مکعب انتخاب شده را که تمام مؤلفه‌هایش مثبت است، (x,y,z) می‌نامیم. بنابر تقارن طول اضلاع این مکعب مستطیل برابر با $2x$، $2y$ و $2z$ می‌شود و لذا حجم آن برابر با $8xyz$. پس مدل سازی مسأله به این صورت است که می‌خواهیم $x>0$، $y>0$ و $z>0$ را طوری پیدا کنیم که تابع $f(x,y,z)=8xyz$ با قید $\frac{x^2}{a^2}+\frac{y^2}{b^2}+\frac{z^2}{c^2}=1$ ماکزیمم شود. در اینجا شرایط قضیهٔ ضرایب لاگرانژ برقرار است و لذا اگر (x,y,z) کاندیدی باشد که ماکزیمم f با قید داده شده را به دست دهد، بایستی به ازای $\lambda\in\mathbb{R}$ ای داشته باشیم $(8yz,8xz,8xy)=\lambda\left(\frac{2x}{a^2},\frac{2y}{b^2},\frac{2z}{c^2}\right)$ یا $4yz=\lambda\frac{x}{a^2}$، $4xz=\lambda\frac{y}{b^2}$، $4xy=\lambda\frac{z}{c^2}$، که همراه با قید $\frac{x^2}{a^2}+\frac{y^2}{b^2}+\frac{z^2}{c^2}=1$ و $x>0$ و $y>0$ و $z>0$ جواب $x=\frac{a}{\sqrt3}$، $y=\frac{b}{\sqrt3}$ و $z=\frac{c}{\sqrt3}$ را به دست می‌دهد که f را ماکزیمم می‌کند. پس مکعب با اضلاع $\frac{2a}{\sqrt3}$، $\frac{2b}{\sqrt3}$ و $\frac{2c}{\sqrt3}$ بیشترین حجم را بین مکعب‌های داده شده دارد. □

سؤال ۲: فرض کنید درون A را با A° نمایش دهیم. تابع $g:A^\circ\to\mathbb{R}^2$ را به صورت $(u,v)=g(x,y)=(x+y,x-y)$ تعریف کنید. در این صورت g، A° را به درون $B=\{(u,v)\in\mathbb{R}^2: 1\leq u\leq 2,\ 0\leq v\leq \frac{1}{u}\}$ که آن را با B° نمایش می‌دهیم می‌نگارد. توجه می‌کنیم که B° باز و کراندار است و $g^{-1}:B^\circ\to\mathbb{R}^2$ تابعی یک به یک و از ردهٔ C^1. از طرفی برای هر $(u,v)\in B^\circ$، $g^{-1}(u,v):=(x,y)$، بنابر قضیهٔ تابع وارون داریم:

$$\det Dg^{-1}(u,v)=\frac{1}{\det Dg(x,y)}=\frac{1}{\det\begin{bmatrix}1&1\\1&-1\end{bmatrix}}=\frac{-1}{2}\neq 0.$$

چون $g^{-1}(B^\circ)=A^\circ$ و نیز مرز A° و B° با اندازهٔ صفر است لذا بنابر قضیهٔ تغییر متغیر می‌توانیم بنویسیم:

$$\text{انتگرال مطلوب}=\iint_{A^\circ} e^{(x+y)(x-y)}\,dx\,dy=\frac12\iint_{B^\circ}e^{uv}\,du\,dv=\frac12\iint_B e^{uv}\,du\,dv$$
$$=\frac12\int_1^2\left(\int_0^{\frac1u}e^{uv}\,dv\right)du=\frac{e-1}{2}\int_1^2\frac1u\,du=\frac12(e-1)\ln 2.$$
□

سؤال ۳: توجه می‌کنیم که برای هر $(x,y)\neq(0,0)$ از $\mathbb{R}^2$،

$$\frac{\partial f(\sqrt{x^2+y^2})\,y}{\partial x}=\frac{xyf'(\sqrt{x^2+y^2})}{\sqrt{x^2+y^2}}=\frac{\partial f(\sqrt{x^2+y^2})\,x}{\partial y}.$$

در نتیجه اگر C مبدأ را دربرنداشته باشد، حاصل انتگرال مطلوب بنابر قضیهٔ گرین برابر با صفر است. پس فرض می‌کنیم C مبدأ را دربردارد و جهت آن را نیز خلاف جهت حرکت عقربه‌های ساعت درنظر می‌گیریم. C_1 را دایره‌ای به مرکز مبدأ و مثلاً به شعاع r درنظر می‌گیریم طوری که داخل C باشد و هم‌جهت با C. در این صورت بنابر صورت تعمیم یافتهٔ قضیهٔ گرین داریم:

$$\text{انتگرال مطلوب}=\int_{C_1}f(\sqrt{x^2+y^2})\,x\,dx+f(\sqrt{x^2+y^2})\,y\,dy$$
$$=\int_0^{2\pi}\big(f(r)(r\cos\theta)(-r\sin\theta)+f(r)(r\sin\theta)(r\cos\theta)\big)\,d\theta=0.$$

در نتیجه حاصل انتگرال مطلوب، مستقل از اینکه C مبدأ را دربرداشته باشد یا نداشته باشد و مستقل از جهت آن برابر با صفر است. □

سؤال ۴: بیضی‌گون داده شده صفحهٔ xy را در دایرهٔ C به معادلهٔ $x^2+y^2=12$، $z=0$ قطع می‌کند، که اگر جهت آن را خلاف جهت حرکت عقربه‌های ساعت درنظر بگیریم دارای پرمایشی به صورت $\gamma:[0,2\pi]\to\mathbb{R}^3$، $\gamma(t)=(\sqrt{12}\cos t,\sqrt{12}\sin t,0)$ است. اکنون بنابر قضیهٔ استوکس داریم:

$$\text{انتگرال مطلوب}=\int_C F\cdot d\gamma=\int_0^{2\pi}\langle F(\gamma(t))\mid\gamma'(t)\rangle\,dt=$$
$$\int_0^{2\pi}\langle(12\sin^2t,\,12\sqrt{12}\cos^3t,\,-1)\mid(-\sqrt{12}\sin t,\,\sqrt{12}\cos t,\,0)\rangle\,dt=$$
$$\int_0^{2\pi}(-12\sqrt{12}\sin^3t+144\cos^4t)\,dt=108\pi.$$
□

سؤال ۵: S_1 را کره‌ای به مرکز مبدأ و مثلاً به شعاع r درنظر بگیرید که جهت قائم یکه بر آن رو به خارج است، و S_1 درون S قرار می‌گیرد. اگر A ناحیهٔ بین S و S_1 باشد، بنابر قضیهٔ دیورژانس و با توجه به اینکه $\operatorname{div}F=0$ می‌توانیم بنویسیم: $\iint_S F\cdot dS-\iint_{S_1}F\cdot dS=\iiint_A \operatorname{div}F\,dV=0$

در نتیجه داریم:

$$\text{انتگرال مطلوب}=\iint_{S_1}F\cdot dS=\iint_{S_1}\left\langle\frac{X}{r^3}\,\Big|\,\frac{X}{r}\right\rangle dS=\frac{1}{r^4}\iint_{S_1}\langle X\mid X\rangle\,dS$$
$$=\frac{r^2}{r^4}\iint_{S_1}dS=\frac{1}{r^2}(4\pi r^2)=4\pi.$$
□